



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 446/2020-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18Csp/32/2017 takto

### rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18Csp/32/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie 500 eur, ktoré **je** jej Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **680,70 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

### Odôvodnenie:

#### I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. mája 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18Csp/32/2017. Okrem toho

sťažovateľka žiada, aby bolo okresnému súdu prikázané konať bez zbytočných prietáhov a finančné zadostučinenie 3 000 eur.

## II.

2. Sťažovateľka s obchodnou spoločnosťou v júli 2013 uzavrela zmluvu, na základe ktorej jej obchodná spoločnosť poskytla úver 7 500 eur, ktorý sa sťažovateľka zaviazala vrátiť s úrokom v sadzbe 15,9 % ročne v 120 mesačných splátkach po 134,27 eur s tým, že posledná splátka by bola splatná v júli 2023. Celkom mala obchodnej spoločnosti zaplatiť na vrátení istiny a úroku 16 112,40 eur. Sťažovateľka obchodnej spoločnosti do 31. decembra 2016 zaplatila 1 611,24 eur.

3. Sťažovateľka sa v napadnutom konaní žalobou z 11. apríla 2017 proti obchodnej spoločnosti ako žalovanému domáha určenia, že (i) zmluva je bezúročná a bez poplatkov, (ii) z 56. splátky je povinná zaplatiť len 115,15 eur, (iii) z 56. splátky nie je povinná zaplatiť 19,12 eur, (iv) nie je povinná zaplatiť 56. až 120. splátku.

4. Okresný súd po podaní žaloby priebežne doručoval vyjadrenia strán. Dňa 19. júla 2018 mu bol doručený návrh na zmenu žaloby. Dňa 25. júna 2019 okresný súd vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k zmenenej žalobe. Žalovaný doručil súdu vyjadrenie 6. augusta 2019. Následne bolo v auguste 2019 doručené vyjadrenie žalovaného žalobcovi. Dňa 22. októbra 2019 bol vo veci nariadený termín pojednávania na 4. február 2020. Dňa 4. februára 2020 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. apríl 2020. Toto pojednávanie bolo zrušené z dôvodu epidemiologickej situácie a preventívnych opatrení. Dňa 22. júna 2020 bol nariadený termín pojednávania na 22. október 2020, na ktorom súd vo veci rozhodol rozsudkom. Rozsudok bol stranám doručený v decembri 2020.

## III.

5. Okresný súd poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dva až tri roky v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Okresný súd taktiež poukázal na neprimerané zaťaženie sudcov a na problémy v jeho personálnom obsadení.

6. Sťažovateľka uviedla, že rozsudok okresného súdu z 22. októbra 2020 nenadobudol právoplatnosť, a preto naďalej trvá jej právna neistota.

## IV.

7. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd vychádza z toho, že ich účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu a k odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu: právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že vec bola skutkovo celkom jednoduchá, keďže sťažovateľkou tvrdený skutkový stav vyplýval z listinných dôkazov, ktoré žalovaná

obchodná spoločnosť nijak nenamietala. Rovnako nemožno dospieť k tomu, že by vec bola právne zložitá. Posudzovanie platnosti a bezúročnosti spotrebiteľských úverov je bežnou súčasťou rozhodovacej praxe okresných súdov spravidla v prípade, ak je žalovaným spotrebiteľ. Vec, v ktorej sťažovateľka namietala prietahy, je však o niečo zložitejšia, keďže žalobcom bol spotrebiteľ, ktorý konanie zaťažil rozsiahlou argumentáciou, s ktorou sa okresný súd vyrovnal pomerne neefektívnym spôsobom, keď sa podrobne vysporiadaval so všetkými sťažovateľkou tvrdenými dôvodmi, pre ktorý mal byť úver bezúročný. Rozhodné právne posúdenie nesporného skutkového stavu je zrejmé z odsekov 9.1 až 12.4 rozsudku, kde je jasne, jednoducho a pre rozhodnutie vo veci samej vyargumentované, prečo súd žalobe sčasti vyhovel, v časti žalobu zamietol a v časti zastavil.

9. Čo sa týka správania sťažovateľky, je zrejmé, že sťažovateľka v priebehu konania menila žalobu. V tomto jej konaní, ktoré je skôr prejavom nedostatočnej prípravy žaloby, však nemožno vidieť okolnosť, ktorá by mala mať vplyv na dĺžku konania, keďže uznesenie o pripustení zmeny žaloby je celkom jednoduchým procesným rozhodnutím.

10. Rozhodujúcim spôsobom sa na dĺžke konania odrazila nečinnosť okresného súdu, ako aj jeho neefektívna činnosť. Úkony okresného súdu sa po dobu takmer troch rokov obmedzili iba na doručovanie podaní a prvé pojednávanie sa uskutočnilo až vo februári 2020. Z toho možno dospieť k záveru, že okresný súd bol takmer tri roky nečinný a touto nečinnosťou došlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľky. Preto ústavný súd návrhu sťažovateľky sčasti, v ktorej žiadala vysloviť porušenie jej základných práv, vyhovel.

11. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom o jeho zaťaženosti ako príčine jeho nečinnosti, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka. Základné právo sťažovateľky a Slovenská republika sú alfou a omegou v konaní o ústavnej sťažnosti. Všetky ostatné písmenká, a je ich dosť, má do funkčného systému zložiť zákonodarná, výkonná a súdna moc.

## V.

12. Keďže okresný súd v priebehu konania o ústavnej sťažnosti rozhodol o žalobe sťažovateľky rozsudkom z 22. októbra 2020, nebola využitá možnosť podľa § 127 ods. 2 ústavy a nebolo vyhovené návrhu sťažovateľky, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať.

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadostučinenie. Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadostučinenia 3 000 eur, čo odôvodnila pocitom právnej neistoty spôsobeným zbytočnými prietahmi v konaní. Okrem už uvedených kritérií však pri rozhodovaní o prietahoch v konaní treba prihliadnuť na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

14. Sťažovateľka mala úver vo výške 7 500 eur splatiť v splátkach, ktoré sú splatné do roku 2023, pričom zmluvu s obchodnou spoločnosťou uzavrela ešte v júli 2013. Do podania žaloby obchodnej spoločnosti zaplatila len 1 611,24 eur. Význam rozhodnutia pre ústavné práva sťažovateľky v napadnutom konaní nemožno považovať za podstatný, čo vyplýva zo samotnej podstaty konštrukcie sťažovateľkou podanej určovacej žaloby bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu. Nebyť osobitného ustanovenia § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý bol zavedený novelizujúcim zákonom č. 279/2017 Z. z., podľa ktorého spotrebiteľ sa môže pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru žalobou, by na žalobe sťažovateľky zrejme nebol naliehavý právny záujem. Nedostatok naliehavého právneho záujmu vyjadruje bezvýznamnosť sporu pre sťažovateľku. Ak by sťažovateľka dlhovala v inom ako v spotrebiteľskom vzťahu, na podobnej žalobe by naliehavý právny záujem nebol daný. V tejto súvislosti treba uviesť, že aj pri zohľadnení toho, že úver je bezúročný, sťažovateľka do podania žaloby zaplatila len zlomok istiny. Preto jej právna neistota o tom, čo má zaplatiť obchodnej spoločnosti, môže byť odstránená len rozhodnutím o žalobe obchodnej spoločnosti, ktorou sa proti sťažovateľke bude domáhať zaplataenia dlžnej istiny.

15. Pre rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenie je podstatné i to, že sťažovateľka napriek pomerne dlhej nečinnosti okresného súdu a tvrdenej subjektívnej právnej neistote nevyužila jednoduché a prístupné prostriedky, ktoré mohli viesť k tomu, aby v jej veci okresný súd konal a rozhodol. Nepodanie sťažnosti predsedovi súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je nástrojom, ktorého nevyužitie by malo viesť k tomu, aby nebolo vyslovené porušenie práv sťažovateľky, no treba ho zohľadniť pri úvahe o tom, či je dôvod na priznanie primeraného finančného zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy. Sťažovateľka vo vzťahu k súdu miesto podania sťažnosti predsedovi súdu na prietahy v konaní zvolila zložitejšiu cestu, a to podanie ústavnej sťažnosti spojenú s nevyhnutnosťou jej právneho zastúpenia.

16. S prihliadnutím na charakter veci, dĺžku obdobia nečinnosti okresného súdu, ktorý vo veci nariadil pojednávanie ešte pred podaním ústavnej sťažnosti, význam sporu pre sťažovateľku, ktorý je okrem už uvedeného určený i tým, že išlo o úver v pomerne vysokej čiastke, a na postup sťažovateľky, ktorá namiesto jednoduchšieho nástroja na odstránenie nečinnosti okresného súdu volila priamo podanie ústavnej sťažnosti, ústavný súd návrhu sťažovateľky na priznanie finančného zadosťučinenia vyhovel len sčasti 500 eur.

## VI.

17. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu, ktorým je priemerná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2020

je 177 eur a v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) a za jeden úkon v roku 2021 (vyjadrenie na základe výzvy súdu), čo spolu s režijným paušálom (2 x 10,62 eur a 1 x 10,87 eur) predstavuje 567,28 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 113,40 eur.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 16. marca 2021**

**Robert Šorl**  
**predseda senátu**